
**Kyrkomötet
Budgetutskottets betänkande 2009:1**

**Verksamhet och ekonomi
för den nationella nivån åren 2010–2012**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012.

Utskottet har haft tillfälle att ställa frågor till företrädare för Kyrkostyrelsen och till revisorerna.

Utskottet föreslår att Kyrkomötet beslutar enligt Kyrkostyrelsens förslag om inriktning för verksamheten på nationell nivå för åren 2010–2012 och ramen för de nationella kostnaderna 2010. Mot bakgrund av de försämrade ekonomiska förutsättningarna skiljer sig utskottets förslag till planeringsramar för 2011 och 2012 från Kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag.....	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012	3
Yttrande från andra utskott	4
Bakgrund.....	4
Bättre underlag för Kyrkomötets styrning av den nationella nivån verksamhet.....	4
Uppdrag, omvärld och verksamhetens inriktning.....	5
Budget.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Ekonomiska påfrestningar för hela Svenska kyrkan.....	6
En ändamålsenlig verksamhetsinriktning.....	7
Framförhållning en förutsättning.....	8
Tillfälliga och extraordinära lösningar som stöd till församlingarna	8
Samtycke till övriga förslag	10
Reviderade tabeller.....	10
Bilaga 1, Gudstjänstutskottets yttrande 2009:1y	12
Bilaga 2, Ekumenikutskottets yttrande 2009:1y	13
Bilaga 3, Kyrkolivsutskottets yttrande 2009:1y.....	15

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

B 2009:1

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå för åren 2010–2012.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa ramen för de nationella kostnaderna år 2010 till 2 639 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2011 till 2 703 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2011 utbetala 100 miljoner kronor att användas för strategiska insatser inom församlingarna. Beloppet fördelas i proportion till antal tillhöriga per den 1 januari 2010 i respektive församling.
5. Kyrkomötet beslutar att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor destinerar till församlingar år 2011 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2010, till stift.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå Kyrkostyrelsens förslag om att 2011 utbetala 37 miljoner kronor för stöd till Verbum Förlag AB:s julbok.
7. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2012 till 2 716 miljoner kronor.
8. Kyrkomötet beslutar att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2012 utbetala 100 miljoner kronor att användas för strategiska insatser inom församlingarna. Beloppet fördelas i proportion till antal tillhöriga per den 1 januari 2011 i respektive församling.
9. Kyrkomötet beslutar att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor destinerar till församlingar år 2012 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2011, till stift.
10. Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för utjämningsystemet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
11. Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för den internationella avdelningens verksamhet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
12. Kyrkomötet beslutar att bemyndiga Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra nödvändiga omfördelningar.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå för åren 2010–2012.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa ramen för de nationella kostnaderna år 2010 till 2 639 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2011 till 2 603 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2012 till 2 516 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2011 utbetala 100 miljoner kronor. Beloppet fördelas i proportion till antal tillhöriga.

6. Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för utjämningsystemet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
7. Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för den internationella avdelningens verksamhet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
8. Kyrkomötet beslutar att bemyndiga Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra nödvändiga omdisponeringar.

Yttrande från andra utskott

Samtliga utskott har inbjudits att yttra sig över skrivelsen. Yttrande har inkommit från Gudstjänstutskottet (G 2009:1y, *bilaga 1*), Ekumenikutskottet (Eu 2009:1y *bilaga 2*) och Kyrkolivsutskottet (Kl 2009:1y, *bilaga 3*). Inget av yttrandena står i motsats till de förslag Budgetutskottet lämnar.

Bakgrund

Skrivelsen består av Kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning och ekonomiska ramar för den nationella nivån åren 2010 till 2012. Mot bakgrund av den nationella nivåns uppdrag och omvärldsanalys redovisar Kyrkostyrelsen ett antal strategiskt viktiga områden för planeringsperioden, samt de ekonomiska ramar som är nödvändiga för arbetets genomförande. Skrivelsen innehåller också en redogörelse för Kyrkostyrelsens arbete med att skapa bättre underlag för Kyrkomötets styrning av den nationella nivåns verksamhet.

Bättre underlag för Kyrkomötets styrning av den nationella nivåns verksamhet

Kyrkostyrelsen konstaterar att Kyrkomötet de senaste åren framfört att budgetskrivelsen och årsredovisningen behöver utvecklas så att Kyrkomötet får bättre förutsättningar för sina beslut. Kyrkostyrelsen anser, i likhet med Kyrkomötet, att det finns behov av att tydligare redovisa den föreslagna verksamheten satt i sitt sammanhang. Det ska tydligare framgå varför viss verksamhet bör bedrivas samt vad den förväntas uppnå. Kyrkostyrelsen ser också att det finns behov av att utveckla analysen och den årliga redovisningen av verksamhetens resultat till Kyrkomötet.

Mot bakgrund av detta har Kyrkostyrelsen tagit initiativ till förändringar som ska förbättra Kyrkomötets möjligheter att styra den nationella nivåns verksamhet. En ambition är att kopplingen mellan Svenska kyrkans uppdrag å ena sidan, och analysen av förändringar i den nationella nivåns omvärld å andra sidan, ska fungera som tydligare styrmedel än tidigare. Ett arbete med systematisk och samordnad bevakning och analys av omvärlden har påbörjats för att skapa bättre förutsättningar och underlag för strategiska beslut, och i processerna för planering och uppföljning har ett ökat resultatfokus införts.

Kyrkostyrelsen menar att detta delvis fått avtryck i årets skrivelse, men att arbetet fortsätter. Kombinerat med en, till kommande årsredovisningar, utvecklad analys och redovisning av verksamhetens resultat är avsikten att på sikt åstadkomma bättre underlag för Kyrkomötets styrning av den nationella nivåns verksamhet. Målet är att senast år 2012 åstadkommit en tydligare koppling mellan planering och resultatredovisning.

Utifrån en beskrivning av Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag samt exempel på viktiga omvärldsförändringar, redovisar Kyrkostyrelsen fyra strategiska områden av särskild betydelse under planeringsperioden.

Exempel på viktiga omvärldsförändringar är minskningen av antalet medlemmar, andelen döpta, andelen konfirmander och antalet gudstjänstdeltagare. Kyrkostyrelsen konstaterar att en allt mindre del av den svenska befolkningen har kunskap om, tar del av och bidrar till Svenska kyrkans liv och att detta är en utveckling som utmanar Svenska kyrkan – såväl teologiskt som ekonomiskt – och som inte kommer att brytas med mindre än att aktiva åtgärder vidtas. Den nationella nivåns verksamhet behöver anpassas för att i högre utsträckning möta dessa utmaningar.

De fyra strategiska områden av särskild betydelse som Kyrkostyrelsen formulerat är

- ♦ ökad effektivitet genom samverkan inom Svenska kyrkan
- ♦ ökat tematiskt fokus i den internationella verksamheten
- ♦ verksamheten för svenskar i utlandet anpassas efter försörjningsförmåga och
- ♦ ett aktivt företräderskap.

Inom respektive strategiskt område redovisas den verksamhet som hör till området och som nationell nivå ska bedriva.

Kyrkostyrelsen anger att de fyra strategiska områdena inte syftar till att beskriva all verksamhet som ska bedrivas av den nationella nivån men att de är styrande för planering och genomförande för stora delar av verksamheten. Kyrkostyrelsen anger också att arbetet med strategierna är ett första steg i ett mer långsiktigt strategiskt arbete som man avser initiera mot bakgrund av de utmaningar Svenska kyrkan står inför.

Budget

Den rambudget som Kyrkostyrelsen redovisar är en uppskattning av den framtida ekonomin i form av intäkter och kostnader baserad på den kunskap som förelåg i juni 2009.

Kyrkostyrelsen redogör för de antaganden som ligger till grund för budgeten och de osäkerheter som föreligger med hänsyn till det tidsspann budgeten gäller.

De samlade intäkterna bedöms bli 106 respektive 145 miljoner kronor lägre 2010 och 2011 jämfört med den bedömning som låg till grund för de planeringsramar som Kyrkomötet beslutade medge förra året. För 2012 bedöms de samlade intäkterna stiga med 31 miljoner kronor jämfört med 2011. De samlade intäkterna påverkas bl.a. av att intäkten från allmän utjämningsavgift sjunker 2011 och 2012 som en konsekvens av den konjunkturedgång som inleddes 2008.

Kyrkostyrelsen föreslår att ramen för de nationella kostnaderna 2010 ska uppgå till 2 639 miljoner kronor, vilket inkluderar Kyrkomötets beslut 2008 om 200 miljoner kronor i församlingsbidrag. Förslaget innebär en ökning av kostnaderna med 27 miljoner kronor jämfört med den rambudget som antogs av Kyrkomötet 2008. Ökningen beror på att kostnaden för stiftsbidragen, trots att bruttobidraget hålls oförändrat, blivit 51 miljoner kronor högre som följd av lägre utdelning från prästlönstillgångarna.

För 2011 föreslår Kyrkostyrelsen en planeringsram på 2 603 miljoner kronor. Förslaget innebär en ökning av kostnaderna med 30 miljoner kronor i relation till den planeringsram som Kyrkomötet 2008 medgav. Ökningen är en följd av att den nationella nivån avser att ekonomiskt bidra till att den av Verbum Förlag AB år 2010 utgivna julboken ska nå så många som möjligt.

För 2011 föreslår Kyrkostyrelsen också att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter utbetala ett församlingsbidrag motsvarande 100 miljoner kronor. Börsnedgången 2008 har inneburit en sänkning av den nationella nivån kapital jämfört med hur situationen såg ut när Kyrkomötet 2008 beslutade om 2011 års ram. Samtidigt pekar prognoserna på att 2011 kommer att bli ett ekonomiskt mycket ansträngt år för församlingarna. Mot förslaget att utbetala 100 miljoner i församlingsbidrag har två reservationer lämnats.

I fjolårets skrivelse indikerades en utbetalning av 200 miljoner i församlingsbidrag 2011. Mot bakgrund av finansförvaltningens resultat och den nivå som det egna kapitalet befann sig på under hösten 2008 gjorde Budgetutskottet bedömningen att församlingsbidrag sannolikt inte kunde komma att betalas ut 2011.

För 2012 föreslår Kyrkostyrelsen en planeringsram på 2 516 miljoner kronor vilket är 13 miljoner mer än den för 2011 föreslagna ramen.

Nettokostnaden för stiftsbidragen påverkas av utdelningen från prästlönstillgångarna. Förvaltningen av prästlönstillgångar är skattebefriad till och med inkomståret 2009. Budgeten för 2011 och 2012 förutsätter att skattefriheten förlängs. Om så inte skulle ske och stiftens behöver kompenseras fullt ut för minskad intäkt från särskild utjämningsavgift, ökar kostnaderna för stiftsbidrag i storleksordningen 60 miljoner kronor årligen från 2011.

Budgeterat årsresultat är -8, +8 samt +118 miljoner kronor för respektive år i planeringsperioden. Resultatet är 104 respektive 65 miljoner kronor lägre än den bedömning som låg till grund för de planeringsramar som Kyrkomötet beslutade medge förra året. Budgeterat resultat före finansförvaltning är 15, -67 samt -58 miljoner kronor för respektive år under perioden.

2008 års kyrkomöte uppdrog åt Kyrkostyrelsen att utreda om det extra utjämningsbidraget kan tas bort ur utjämningsystemet. Kyrkostyrelsen har låtit Rådet för utjämningsfrågor bereda frågan. Rådet har förordat att bidraget behålls för användning vid väsentliga ekonomiska problem som församlingen inte själv rått över eller kunnat förutse. Mot bakgrund av vad rådet anfört föreslår Kyrkostyrelsen att bidragsformen behålls för att användas för sådana undantagssituationer.

År 2008 uttalade Kyrkomötet sitt stöd för julprojektet och gav Kyrkostyrelsen i uppdrag att undersöka på vilket sätt projektet kunde stöttas. Kyrkostyrelsens förslag innebär att den nationella nivån ekonomiskt och praktiskt ska bidra till att jultiden når så många som möjligt.

Utskottets överväganden

Ekonomiska påfrestningar för hela Svenska kyrkan

Utskottet har funnit att de ekonomiska förutsättningarna ändrats jämfört med den situation som rådde när Kyrkostyrelsen lämnade sin budgetskrivelse till Kyrkomötet. De senaste prognoserna visar att lågkonjunkturen och dess konsekvenser kommer att medföra minskade kyrkoavgiftsintäkter.

Det finns inte heller några tecken som tyder på att den negativa medlemsutvecklingen kommer att brytas de närmaste åren, tvärtom blir utträdena år 2009 sannolikt högre än vad som tidigare beräknats. Härtill kommer en vikande dopfrekvens.

Vidare har regeringen valt att inte föreslå riksdagen någon förlängning av Svenska kyrkans skattefrihet på avkastningen från prästlönstillgångarna. Om skattefriheten upphör innebär det för de församlingar som äger andelar i prästlönstillgångarna en lägre utdelning på cirka 60 miljoner kronor årligen från och med 2011. Det innebär också en ökad kostnad för den nationella nivån med

motsvarande belopp, såvida inte Kyrkostyrelsen ändrar de nuvarande reglerna för beräkning av stiftsbidragen.

Dessutom har regeringen föreslagit att reglerna om grundavdrag för pensionärer ändras på ett sätt som sänker kyrkoavgiften från denna grupp medlemmar, vilket innebär ytterligare lägre intäkter från 2012.

Utskottet har även informerats om stora förväntade kostnader för eftersatt underhåll i stora delar av fastighetsbeståndet för utlandskyrkan, samt att det råder osäkerhet om när de förväntade lägre kostnaderna för kyrkans utbildningsorganisation kan bli verklighet.

År 2011 och 2012 bedöms påfrestningarna bli extra stora för församlingarna, eftersom kyrkoavgifterna bedöms minska med 600 miljoner kronor mellan 2010 och 2011 samt ytterligare 1 000 miljoner mellan 2011 och 2012.

Det råder för utskottet ingen tvekan om att Svenska kyrkan under lång tid framöver kommer att få leva under helt andra ekonomiska förutsättningar än tidigare. Detta ställer stora krav på insikt och omställning hos såväl församlingar och stift som den nationella nivån.

En ändamålsenlig verksamhetsinriktning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå för åren 2010–2012.

Utskottet konstaterar att Kyrkostyrelsen utifrån sin omvärldsanalys kommit fram till att den nationella nivån verksamhet behöver anpassas. De fyra strategiska områdena är ett första steg i ett mer långsiktigt strategiskt arbete som Kyrkostyrelsen avser initiera för att möta de utmaningar som Svenska kyrkan står inför.

Utskottet är övertygat om att Kyrkostyrelsen framöver också kommer att göra de ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar som är nödvändiga och som leder till en ökad verksamhetsnytta för Svenska kyrkan i sin helhet. Bland de strategiska områdena ser utskottet redan nu exempel på sådana åtgärder, bland annat ansatsen att säkra och stärka Svenska kyrkans kompetensförsörjning, till exempel genom översynen av Svenska kyrkans utbildningsorganisation, samt genom att ta ett större ansvar för samordningslösningar av olika slag.

Systematisk översyn

Utskottet noterar med tillfredsställelse att det pågår ett systematiskt arbete för att komma tillrätta med de fastighetsrättsliga och underhållsmässiga bristerna hos Svenska kyrkans fastigheter utomlands, men ser samtidigt med oro på de stora underhållskostnader som kommer att bli nödvändiga och som i nuläget inte kan beräknas.

När det gäller översynen av utbildningsorganisationen inser utskottet att de omställningskostnader som finns i den föreslagna budgetramen kommer att behöva utnyttjas för att åstadkomma en mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv utbildningsverksamhet.

På båda dessa områden förutsätter Budgetutskottet att respektive nämnd och Kyrkostyrelsen samverkar aktivt så att planeringsförutsättningarna blir kända så tidigt som möjligt.

Slutsats

Sammanfattningsvis ställer sig Budgetutskottet bakom Kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, i form av de fyra strategiska områdena.

Framförhållning en förutsättning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa ramen för de nationella kostnaderna år 2010 till 2 639 miljoner kronor.

Det krävs framförhållning för att skapa rimliga förutsättningar för ett ändamålsenligt omställningsarbete på nationell nivå. Därför överensstämmer Budgetutskottets förslag till ram för de nationella kostnaderna år 2010 med Kyrkostyrelsens. Det gäller även om det inte blir något extra kyrkomöte år 2010, vilket frigör resurser motsvarande tre miljoner kronor till Kyrkostyrelsens förfogande.

Tillfälliga och extraordinära lösningar som stöd till församlingarna**Utskottets förslag:**

- Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2011 till 2 703 miljoner kronor.
- Kyrkomötet beslutar att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2011 utbetala 100 miljoner kronor att användas för strategiska insatser inom församlingarna. Beloppet fördelas i proportion till antal tillhöriga per den 1 januari 2010 i respektive församling.
- Kyrkomötet beslutar att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor destinerar till församlingar år 2011 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2010, till stift.
- Kyrkomötet beslutar att avslå Kyrkostyrelsens förslag om att 2011 utbetala 37 miljoner kronor för stöd till Verbum Förlag AB:s julbok.
- Kyrkomötet beslutar att medge planeringsramar för 2012 till 2 716 miljoner kronor.
- Kyrkomötet beslutar att till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2012 utbetala 100 miljoner kronor att användas för strategiska insatser inom församlingarna. Beloppet fördelas i proportion till antal tillhöriga per den 1 januari 2011 i respektive församling.
- Kyrkomötet beslutar att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor destinerar till församlingar år 2012 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2011, till stift.

Generella och riktade församlingsbidrag

Som framgår ovan kommer 2011 och 2012 innebära stora ekonomiska påfrestningar för församlingarna. Utskottet ansluter sig därför till Kyrkostyrelsens förslag om att direkt till församlingar med egen ekonomi och till samfälligheter år 2011 utbetala ett generellt församlingsbidrag om 100 miljoner kronor. Utskottet föreslår att detta görs även 2012.

Dessutom föreslår utskottet att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor årligen destinerar till församlingar år 2011 och 2012 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, en form av omställningsstöd. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga, till stift. Respektive stift ansvarar i sin tur för att fördela bidraget utifrån behov samt att åt församlingarna senast ett år efter utgången av verksamhetsåret rekvirera medel

från den nationella nivån. Instruktioner för stiftens rekvisition utfärdas av Kyrkostyrelsen.

B 2009:1

Budgetutskottet betonar att detta är en extraordinär åtgärd för 2011 och 2012. Det församlingsbidrag som tidigare utbetalats möjliggjordes av att Kyrkomötet ansåg att det förelåg en överkonsolidering av det egna kapitalet och att det fanns utrymme för "tillfälliga församlingsbidrag". 2008 beslutade Kyrkomötet att fastställa målnivån för det egna kapitalet till 4 000 miljoner kronor och vid ingången av 2009 är nivån strax över målnivån men ännu inte i närheten av den nivå som enligt 2008 års beslut ska föranleda åtgärdsförslag från Kyrkostyrelsen.

Utskottet menar att det egna kapitalet år 2011 och 2012 kan användas för att lindra konsekvenserna av de ekonomiska påfrestningarna för församlingarna och främja omställning. Kyrkostyrelsen säger i skrivelse KsSkr 2008:1 att den nationella nivåns kapital i huvudsak är ett riskkapital för hela Svenska kyrkan och att större ekonomiska påfrestningar, till exempel en långvarig samhällsekonomisk nedgång eller kraftig nedgång av medlemstalen, utgör motiv för att nyttja det egna kapitalet på detta sätt. Vidare skriver Kyrkostyrelsen att "inget aldrig så stort riskkapital kan permanent kompensera de ekonomiska effekterna av en sådan situation, utan en anpassning av kostnader och verksamhet kommer att krävas".

Omprövning av den nationella nivåns kostnader

Budgetutskottet menar att det är helt nödvändigt att inte bara församlingarna, utan också den nationella nivån omprövar sina kostnader. Kyrkostyrelsens förslag till planeringsramar tar inte hänsyn till att kostnaderna för stiftsbidragen med all sannolikhet kommer att öka med cirka 60 miljoner kronor årligen från och med 2011. Bakgrunden till denna ökning är att det avräknade utdelningsbeloppet sjunker om skattebefrielsen för prästlönstillgångarnas avkastning upphör. Utskottet föreslår dock inte att planeringsramen höjs med anledning av detta, utan förväntar sig att Kyrkostyrelsen sänker andra kostnader.

I Kyrkostyrelsens förslag till planeringsram 2011 finns ett belopp om 37 miljoner kronor. Kyrkomötet 2008 avtog en motion med förslag om produktionsstöd till Stora Julhandboken som planeras att ges ut av Verbum Förlag AB år 2010. Istället uttalade Kyrkomötet sitt stöd för projektet och gav Kyrkostyrelsen i uppdrag att undersöka på vilket sätt den kan stötta projektet. Kyrkostyrelsen meddelar nu att den avser att praktiskt och ekonomiskt bidra till att julboken når så många som möjligt, och har därför föreslagit att 37 miljoner kronor avsätts för detta ändamål i planeringsramen för år 2011.

Kyrkolivsutskottet påminner dock i sitt yttrande om att frågan om en julbok behandlats under flera år och att utskottet i sitt betänkande K1 2008:3 skrev att Stora Julhandboken inte är en produkt som den nationella nivån ska vara med och finansiera. Boken framstod för utskottet som en kommersiellt gångbar produkt som kan bära sina egna kostnader. I årets yttrande till Budgetutskottet står Kyrkolivsutskottet fast vid detta ställningstagande.

Budgetutskottet delar Kyrkolivsutskottets bedömning och föreslår mot bakgrund av det ekonomiska läget och det beslut som Kyrkomötet fattade förra året att Kyrkostyrelsens förslag om ekonomiskt stöd ska avslås.

Underbalanserad budget accepteras tillfälligt men måste på sikt undvikas

Budgetutskottet noterar att Kyrkostyrelsens förslag till planeringsramar för 2011 och 2012 innebär att den allmänna utjämningsavgiften inte fullt ut finansierar den nationella nivåns löpande verksamhet. I sitt betänkande 2007:1 påpekade utskottet att principen om att "den allmänna utjämningsavgiften fullt ut ska finansiera den planerade driften av verksamheten och därutöver reglerade bidrag till stiftens

verksamhet ska gälla”. Utskottet konstaterade att nivån på den allmänna utjämningsavgiften ”troligen inte kommer att vara tillräcklig för att finansiera nuvarande verksamhetsnivå på fyra till sex års sikt” och att det är en signal för att se över och effektivisera verksamheten.

Utskottet kvarstår vid denna uppfattning, men kan acceptera att situationen nu inte medger ytterligare förändringar av planeringsramen för 2011 och 2012.

Sammanfattning

Utskottets samlade förslag innebär att planeringsramarna för 2011 och 2012 är 100 respektive 200 miljoner kronor högre än Kyrkostyrelsens förslag. Det innebär att Kyrkostyrelsen får ett besparingskrav motsvarande 23 miljoner kronor 2011 och 60 miljoner 2012.

Budgetutskottet vill i sammanhanget hänvisa till att Ekonomi- och egendomsutskottet konstaterade i sitt betänkande 2008:9 att en buffert på den nationella nivån i extra utjämningsbidragets form saknar betydelse i praktiken. Budgetutskottet menar därför att det kan vara skäl för Kyrkostyrelsen att än en gång pröva det meningsfulla i att behålla denna budgetpost.

Samtycke till övriga förslag

Utskottets förslag:

- Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för utjämningsystemet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
- Kyrkomötet beslutar att medge att kostnadsramen för den internationella avdelningens verksamhet under år 2010 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter.
- Kyrkomötet beslutar att bemyndiga Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra nödvändiga omDispositioneringar.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med Kyrkostyrelsens.

Reviderade tabeller

De ursprungliga tabellerna finns i Kyrkostyrelsens skrivelse på sidorna 13 och 25. Markeringarna avser dels de revideringar som Budgetutskottet gjort utifrån prognos lämnad till utskottet 2009-09-23, dels de följdändringar som är en konsekvens av utskottets förslag.

Tabell: Översikt över den nationella nivåns ekonomi

Enhet miljoner kronor	Utfall Prognos		Föreslagen rambudget			Nuvarande rambudget	
	2008	2009	2010	2011	2012	2010	2011
Allmän utjämningsavgift	783	814	838	828	821	841	865
Generell utjämning	0	1	1	1	1	0	0
Individuella bidrag	-181	-266	-282	-328	-311	-235	-236
Nationell finansiering	-421	-564	-541	-568	-568	-537	-587
Res. före finansförvaltning	180	-16	15	-67	-58	68	41
Församlingsbidrag generellt	-200	-200	-200	-100	-100	-200	-200
Församlingsbidrag riktat				-100	-100		
Finansförvaltning	-796	475	177	175	176	227	231
Årets resultat	-816	258	-8	-92	-82	96	73

Tabell: Totala kostnader

B 2009:1

<i>Enhet miljoner kronor</i>	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande rambudget	
	Utfall 2008	Budget 2009	2010	2011	2012	2010	2011
S:a exkl församl bidrag	2 018	2 536	2 439	2 503	2 516	2 412	2 473
Församl.bidrag generellt	200	200	200	100	100	200	200
Församl.bidrag riktat				100	100		
Totalt	2 218	2 736	2 639	2 703	2 716	2 612	2 673

Uppsala den 25 september 2009

På Budgetutskottets vägnar

*Marianne Kronberg, ordförande**Niclas Renck, sekreterare*

Beslutande: Marianne Kronberg, ordförande, Kenneth Åberg, Monica Lago, Lars Starkerud, Kjerstin Sörngård Thulin, Britas Lennart Eriksson, Sven Esplund, Thomas Jönsson, Stefan Jonäng, Mats Lindblad, Ulla Samuelsson, Ulla Dahlberg, Bertil Persson, Gustav Thorstensson och Ingemar Karlén.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Uhlf Skoglund, Bengt Säberg, Bengt P Gustafsson, Marianne Berglund, Erik Sjöstrand, Marie Wojidkow, John Sund, Bengt Kristiansson, Soili Brunberg och Hans Josefsson.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2009:1y

**Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån
åren 2010–2012**

Till Budgetutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:1.

Gudstjänstutskottet konstaterar med beklagande att siffrorna för deltagande i gudstjänster, dop och konfirmandverksamhet, som Kyrkostyrelsen presenterar i skrivelsen, sjunker. Det är angeläget att de närmast kommande åren prioritera satsningar kring dessa frågor.

Samtidigt konstaterar utskottet att det är viktigt att komma ihåg att verkligheten inte är så enhetlig. Det finns församlingar där siffrorna ökar och de kyrkliga handlingarna har fortfarande en stark ställning. Eftersom tillgången till de kyrkliga handlingarna har betydelse för människors önskan att vara medlemmar i Svenska kyrkan är detta glädjande att notera.

Utskottet uttalar sin förhoppning om att den nya kyrkohandboken ska ge inspiration och utrymme för större variation i församlingarnas gudstjänstarbete. Former för ökad delaktighet och för att flera sinnen kan användas är exempel på de behov som utskottet ser.

Utskottet önskar också ett förstärkt arbete kring dopets teologi och gudstjänstens teologi.

Uppsala den 23 september 2009

På Gudstjänstutskottets vägnar

Glenn Håkansson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Glenn Håkansson, ordförande, Timmy Leijen, Ulla-Britt Emanuelsson, Gun Andersson, Anna Karin Hammar, Katarina Ramnerö Ödestad, Ingegerd Flock Andersson, Gerd Johansson, Anders Åkerlund, Anna-Sara Walldén, Fredrik Nilsson, Kerstin Hesslefors Persson, Marianne Kronbäck, Christina Holmgren och Kaya Ålander.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johan Åkesson, Anita Eiderbrant Bylund, Tommy Eriksson, Ann-Kristin Forsman, Marija Kogler Johnsson, Ann-Sofie Persson, Laila Johansson, Birgit Ahlström, Ola Isacsson, Lena Brolin, Ann-Christin Lind, Lars Arvidsson, Ingrid Skäremo och Ylva Wahlström.

Biskoparna Martin Lind och Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2009:1y

Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012

Till Budgetutskottet

Ekumenikutskottet har getts tillfälle att yttra sig över Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:1.

Utskottet noterar att Kyrkostyrelsen skriver fram verksamheten 2010–2012 mot bakgrund av en omvärldsbeskrivning. Utskottet ser positivt på detta. Utskottet saknar dock en beskrivning av den internationalisering som sker av det svenska samhället och därmed också av hur kyrkogeografin i Sverige ändras. Det är viktigt att i omvärldsanalysen tydligt beskriva den mångfacetterade ekumeniska situation som idag finns i Sverige med de många migrantkyrkorna och migrantförsamlingarna. När Svenska kyrkan upplever minskade tillhörighetstal och sviktande gudstjänstdeltagande upplever migrantförsamlingarna i storstadsområdena motsatsen. Människor som lever i Sverige med olika tro och andliga erfarenheter är en viktig referenspunkt för Svenska kyrkans församlingars liv och reflektion kring sin roll som kraft i det svenska samhället.

Utskottet noterar att Kyrkostyrelsen i sin beskrivning av hur Svenska kyrkans möjligheter att samla in pengar till internationell diakoni och mission har förändrats. I detta sammanhang beskrivs att Svenska kyrkans församlingar och gudstjänster bidrar med ett minskande underlag och att det därför finns behov av att finna nya strategier för att hävda sig på en konkurrensutsatt insamlingsmarknad. Vi menar att det är av stor vikt att utarbeta en ny insamlingsstrategi för Svenska kyrkan. Vi menar vidare att det är viktigt att betrakta församlingarna och deras olika verksamheter som basen för Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni också för framtiden och att Svenska kyrkan tar tillvara de stora resurser som finns av engagerade människor i församlingarna över hela landet.

Svenska kyrkans gudstjänster är en del av varje församlings grundläggande uppgift och gudstjänstlivet är centralt för att gestalta att församlingen är en del av den världsvida kyrkan och det ansvar som finns att i denna gemenskap dela de gåvor och resurser som varje del av kyrkan fått del av. Vi vill också yttra att om Svenska kyrkan på ett bra sätt skall kunna hävda sig bland andra insamlingsaktörer måste vi vara tydliga med vår identitet och mål för vår verksamhet.

Utskottet ser mycket positivt på det programarbete som genomförs inom ramen för internationell mission och diakoni. Utskottet menar att detta bör vara en god hjälp att prioritera och presentera detta arbete.

Utskottet vill också understryka vikten av att Svenska kyrkan arbetar med att utveckla ömsesidiga relationer till systerkyrkor i syd.

Utskottet noterar att klimatfrågan ställer Svenska kyrkan inför en uppgift som utmanar både kyrkotillhöriga och kyrkans strukturer till ändrad livsstil och andra prioriteringar. Klimatfrågan är viktig i den interreligiösa dialogen och utskottet ser fram emot att erfarenheterna från Interfaith Climate Summit förs vidare i det arbetet.

Utskottet vill till sist yttra att Sverige idag är ett mångreligiöst samhälle där frågor om tro och andlighet spelar allt större roll. Detta faktum är en resurs för Svenska kyrkan när det gäller att finna vår roll för framtiden som en levande kyrka i den svenska verkligheten. Denna förändring ställer samtidigt stora krav på Svenska kyrkan. Det är viktigt att vi tar en aktiv del i att skapa mötesplaster för dialog och ömsesidigt lärande så att den segregation som pågår i det svenska samhället mellan olika grupper motverkas.

Uppsala den 23 september 2009

På Ekumenikutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson, ordförande

Peter Lindvall, sekreterare

Beslutande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Bengt-Åke Gustafsson, Inger Svensson, Lars Stjernkvist, Agneta Brendt, Solveig Thorkilsson, Anna Lena Wik-Thorsell, Karin Uggla, Inga Alm, Erik A Egervärn, Birgitta Wrede, Angela Boëthius, Lennart Sacrédeus, Margareta Nybelius och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Erik Jonsson, Sune Frisk, Lena Schachinger, Olof Marcusson, Christina Andersson, Astor Karlsson, Lars-Gunnar Frisk, Johan Sobelius, Margareta Ullhammar, Britta Olinder och Fredrik Sidenvall.

Biskoparna Carl Axel Aurelius och Erik Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2009:1y

**Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån
åren 2010–2012**

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse 2009:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012.

Utskottet noterar att församlingsbidraget är satt till 200 miljoner kronor år 2010 och 100 miljoner kronor år 2011. Dessa verksamhetsmedel är viktiga för många församlingar. Samtidigt ökar behovet av samverkan inom Svenska kyrkan, inte minst då ekonomin är pressad. Här konstaterar utskottet att Svenska kyrkan är i stort behov av utveckling, exempelvis av gemensamma administrativa system som gör det lättare att samverka inom Svenska kyrkan. Gemensamma system är dyra, och de skulle ha kunnat prioriteras i stället för församlingsbidraget.

Utskottet vill poängtera att det måste finnas utvecklingspengar även i dåliga tider, särskilt på den nationella nivån, och inom Kyrkolivsutskottets beredningsområde. De intensifierade insatser som nu genomförs inom programmet Barn och unga behöver tilldelas resurser och följas noga för att få genomslag i hela Svenska kyrkan, särskilt mot bakgrund av den omvärldsbeskrivning som ges i skrivelsens inledning om vikande dop- och konfirmandfrekvens.

Vad gäller den osäkerhet om de ekonomiska effekterna av *En förändrad utbildningsorganisation*, som nämns i skrivelsen, har utskottet inhämtat information som tyder på att ökade kostnader i storleksordningen 3 miljoner kronor per år kan bli aktuella för den nationella nivån och stiften från tidigast 2011. Dessa kostnader kan uppstå om universiteten inte längre ger utbildningar Svenska kyrkan behöver, och Svenska kyrkan själv tar över denna verksamhet.

Rekrytering och utbildning till tjänst i Svenska kyrkan är viktiga områden som rymmer många dimensioner. Nya behov har uppstått sedan utredningen gjordes, bland annat genom den strukturomvandling som pågår i Svenska kyrkan i och med församlingssammanläggningar, och behoven på utbildningssidan är nu snarare en gedigen utbildning för de olika professionerna än mer generella utbildningar. Utskottet vill lyfta fram vikten av tydlig information till dem som rekryteras till utbildning om vad som gäller, och att beslut i utbildningsfrågor fattas så att de håller in i framtiden, och inte ständigt behöver omprövas.

Under flera år har utskottet behandlat frågan om en julbok till en bred allmänhet. Utskottet skrev 2008 i Kl 2008:3 ”Däremot anser inte utskottet att *Stora Julhandboken* är en produkt som den nationella nivån ska vara med och finansiera” och vidare ”*Stora Julhandboken* framstår för utskottet som en kommersiellt gångbar produkt som kan bära sina egna kostnader”. Utskottet står kvar vid detta ställningstagande.

Om pengar ska avsättas i den nationella nivåns budget för en julbok anser utskottet att dessa inte ska lämnas som ett produktionsbidrag till Verbum, utan som ett inköpsbidrag till församlingarna. Summan kan då 2011 läggas ovanpå församlingsbidraget så att det blir 137 miljoner kronor.

Uppsala den 23 september 2009

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Vanja Björsson, ordförande

Camilla Sundén, sekreterare

Beslutande: Vanja Björsson, ordförande, Bo E Nilsson, Birgitta Lindén, Mary Österström, Johan Lothigius, Hans Ulfvebrand, Åsa Ek, Per-Henrik Bodin, Olof Kjellström, Elisabet Nilsson, Roland Johansson, Sofia Särdaqvist, Helén Lindbäck, Kerstin Zetterberg och Terence Hongslo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Inger Björkroth, Ann-Sofie Persson, Catarina Fondén, Christina Berglund, Gunvor Åsblom, Ingemar Åhs, Markus Holmberg och Berit Simonsson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Lennart Koskinen har deltagit i utskottets överläggningar.